

Om ophavsretssagen – Påstande om fejl i genudgivelserne

Notat fra rådet

1. Indledning

I det følgende vil vi kommentere de sagsøgtes påstande om fejl i de seneste genudgivelser af *Livets Bog* (LB). Påstandene brugte de sagsøgte under retssagen til støtte for deres hovedargument for frifindelse i den ophavsretssag, som Martinus Institut (MI) har ført imod dem vedr. piratudgivelse af Martinus' værk.

1.1 "Hellig Tekst"

De sagsøgte påstod i deres "Processkrift A", at Martinus' "originale tekst" (lig med førsteudgaven iflg. "Processkrift B") er en "Hellig tekst", og at kun den "originale tekst" kan være en "hellig tekst". Videre påstod de, at interesserede derfor har ret til at kunne erhverve netop denne udgave. De påstod, at MI spærrede adgangen til den "hellige tekst" ved kun at lave udgaver, hvor der er foretaget ændringer og lavet fejl, som fører teksten indholdsmæssigt bort fra den originale tekst. Endelig påstod de, at når MI ikke udgiver den "originale", "hellige tekst", så er deres udgivelse heraf rimelig, nødvendig og naturlig og dermed legitim. De sagsøgte nedlagde således påstand om frifindelse.

1.2 De tre "fejl"

Byretten underkendte samtlige ovennævnte påstande, og de sagsøgte har ikke dokumenteret indholdsmæssige ændringer i MIs genudgivelser, der fører teksten indholdsmæssigt bort fra "den originale tekst", ligesom de heller ikke har dokumenteret fejl i de nye udgaver i forhold til førsteudgaverne. De eneste tre "fejl", de under retssagen forsøgte at påvise, var:

- 1) Anvendelsen af ordet "pinlig" i teksten med ny retskrivning – dette ord har ændret betydning, siden dets anvendelse i tekst med gammel retskrivning. De sagsøgte påstår derfor, at ordets anvendelse i tekst med ny retskrivning ændrer tekstens betydning.
- 2) En retskrivningsmæssig opdatering af ordet "mineralier" til "minerale". Det påstås, at Martinus skulle have skiftet mellem de to ordformer for at illustrere en "kosmisk" hhv. "materiel" betydning, og at opdateringen af "mineralier" til "minerale" derfor skulle ændre tekstens betydning og forhindre læseren i "at forstå værket i dybden".
- 3) Fremmedordforklaring i Livets Bogs førsteudgave, bind 1, er fjernet i senere udgaver. Dette skulle ifølge de sagsøgte have den konsekvens, "at indhold af afgørende betydning går tabt".

2. Brugen af ordet "pinlig"

Under retssagen nævnte Søren Ingemann (SI) ordet "pinlig" som eksempel på et ord, der i de nye udgaver af LB er blevet brugt i den gammeldags betydning, "smertefuld". Betydningen passede derfor ifølge SI sammen med den gamle retskrivning, hvor "pinlig" i dag snarere betyder "skamfuld" eller "at være sat i forlegenhed". Ordet "pinlig" skulle altså kun passe sammen med den gamle retskrivning, og SIs påstand var, at tekstens mening således fremstår ændret, når man bruger det gamle ord sammen med den ny retskrivning.

SI påstod således, at man foranlediget af den moderne form nu ville læse ordet med dets nugældende betydning som skamfuld og dermed muligvis misforstå budskabet i teksten. På sin hjemmeside søger SI at kvalificere sin påstand, idet han skriver: *"Det man ikke er opmærksom på, når man - sikkert i den bedste mening - laver den slags modernisering i retskrivningen, er, at det kan medføre misforståelser af teksten, idet ord ændrer betydning med tiden. - Et typisk sådant eksempel er ordet 'pinlig'. Martinus-læsere vil vide, at når Martinus skulle referere til Jesu smerter på korset, kaldte han dem ofte 'pinlige oplevelser'. Men i dag kan ordet 'pinlig' ikke bruges på den måde. Enhver nutidsdansker ved, hvad ordet pinlig i dag betyder."*

Men vil "enhver nutidsdanske" af den grund forstå "Jesu pinlige oplevelser på korset" som "Jesu skamfulde/forlegne/vanskelige oplevelser på korset"? Eller vil man snarere læse det, som det oprindeligt var ment, "Jesu pinefulde oplevelser på korset"?

Martinus brugte naturligvis ordene på den måde, han selv forstod, og det fremgår klart af konteksten, hvordan de skal forstås, uanset retskrivningsformen. Det skal i øvrigt bemærkes, at i mindst tre tilfælde har Martinus brugt ordet "pinlig" i sin ældre betydning i forbindelse med tekster, han selv har skrevet med ny retskrivning:

"Idet væsenernes eventuelle primitive tilbøjeligheder eller afsporinger på det åndelige plan er blottet for omgivelserne og således ikke kan skjules for medvæsenene, vil overgangen til det åndelige plan for disse væsener være pinlig." (Vejen til paradiset, kap. 25.)

"Som vi her har begyndt at se, forekommer der ikke noget som helst menneske, der ikke hinsides den fysiske død kommer til at opleve sin absolut skønneste ønskedrøms opfyldelse, rent bortset fra skærildspassagen, der kun i meget begrænsede tilfælde og i særlige situationer er mørk og pinlig." (Vejen til paradiset, kap. 41.)

"I modsat fald kan det føre til had, mord og drab eller til den pinlige såkaldte "ulykkelige kærlighed", mens den af naturen udviklede kærlighed er baseret på princippet *hellere at give end at tage*." (DEV 2, stk. 26.27.)

Læseren kan jo selv vurdere, om betydningen af ordet pinlig i ovennævnte citater kan misforstås, men det er MIs klare opfattelse, at der er tale om betydningen pinefuld.

MI må konkludere, at Martinus ikke tillagde tekstens retskrivning nogen betydning for indholdet, idet han anvendte ordet "pinlig" (og andre ord) i sin ældre betydning – både med ny og gammel retskrivning.

Når MI opdaterer retskrivningen, ved at gamle stave- og bøjningsformer ændres til den nye retskrivning, ændrer det således ikke ordenes betydning i Martinus' værker. Det er altså kun hvor der tydeligvis er tale om en såkaldt indlysende fejl (f.eks. invidid/individ), at et ord ændres. Men dette sker helt uafhængigt af retskrivningen. Se evt. rådets notat "Bevarelse og publicering af *Det Tredje Testamente*" her: martinus.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/raadet_informerer/notat_2009.03_bevarelse_og_publicering_af_dtt.pdf

Når MI bliver opmærksom på, at et ord har ændret betydning, indføres der herefter i de nye udgivelser en note med forklaring af den gamle betydning. MI ændrer ikke ordet. I MIs retningslinjers punkt 6 kan læses: "*Ord, der har ændret betydning eller ikke længere anvendes i det danske sprog, rettes ikke, men betydningen kan gengives i en forklarende note.*"¹ Det er f.eks. sket i Livets Bog, bind 1, stk. 179, hvor ordet "altgennemtrængelig" er forklaret ved en note.

3. Ændring af "mineralier" til "mineraller"

De sagsøgte påstår i Processkrift A, stk. 2.12 følgende: "Et andet eksempel på en rettelse, der også er foretaget i de nyere udgaver er brugen af ordet "*Mineralier*" og ordet "*Mineraller*". Ved en gennemgang af de sagsøgtes reviderede version af værket fremgår, at *Mineralier* alle steder er erstattet af *Mineraller*. Dette på trods af, at Martinus i den oprindelige tekst både brugte ordet *Mineralier* og *Mineraller*. Denne sondring blev ikke ændret i senere revisioner, der foretoges af Martinus selv, ligesom han bevidst sondrede mellem *Mineralier* og *Mineraller* i forskellige afsnit, hvori disse bruges. Det er derfor tydeligt, at Martinus har været bevidst om og ønsket denne sondring mellem *Mineraller* og *Mineralier*."

---

¹ Se MIs retningslinjer her: martinus.dk/da/vaerket/vaerkets-udgivelse/rettelseslister-og-retningslinjer

Påstanden er misvisende. Det fremgår af "Ordbog over det danske sprog", der behandler det danske sprog i perioden 1700-1950, at ordet "mineralier" er en forældet flertalsbøjning af ordet "mineral" (i dag: mineraler). Der er ifølge ordbogen ingen betydningsforskel mellem de to bøjningsformer. Af de ældre retskrivningsordbøger på sprognævnets hjemmeside fremgår det, at begge former var officielle helt tilbage fra 1892, dvs. at man frit kunne vælge mellem de to flertalsbøjninger "mineraler" og "mineralier". Efter retskrivningsreformen i 1948 var kun "mineraler" tilladt.

Hvis Martinus ved brug af ordet "mineralier" henviste til noget, der adskiller sig fra "mineraler", skulle det vel formodes, at Martinus et eller andet sted i værket havde forklaret denne skelnen, så læseren var klar over, hvad Martinus mente. Det har Martinus ikke gjort, der er ikke nogen forskel, når Martinus i sine opremsninger anvender henholdsvis ordet "mineraler" eller "mineralier" (mennesker, dyr, planter og "mineraler/mineralier").

Under retssagen udtrykte Kurt Christiansen (KC), at *"han selv gennem nærmere analyse ser en klar forskel mellem ordet "Mineralier" og ordet "mineraler"."* (Byrettens deldom 1, side 13, afs. 6.) I disse analyser (offentliggjort i tidsskriftet Den Ny Verdensimpuls (DNV)) hævder KC, at de to ordformer af Martinus skulle være benyttet til at illustrere en "kosmisk" hhv. "materiel" synsvinkel, og at opdateringen af "Mineralier" til "mineraler" derfor skulle ændre tekstens betydning og forhindre læseren i "at forstå værket i dybden". KC mener imidlertid, at det kun er meget få mennesker, der kan forstå Martinus' (påståede) sondring mellem "Mineralier" og "mineraler". Han siger f.eks. i sin artikel "Vedrørende ordene mineralier og mineraler" bragt i DNV 2014-4: *"Vi er et lille antal der evner i dybden at forstå hvad Martinus siger i sin tekst med ordene "mineralier" og "mineraler". Andre, langt flertallet, forstår kun teksten på Billedbladsniveau eller mindre."* Martinus skulle altså så at sige have "krypteret" sit dybere budskab, så det kun kan tilgås af et fåtal.

Påstanden er forkert. Martinus forfattede ikke sit værk med "hemmelige budskaber", men derimod som logiske analyser, der skulle kunne forstås af alle med normal begavelse, jævnfør følgende fra LB1, stk. 8: *"Thi det er nemlig ikke livets mening, eller planen i den guddommelige verdensordning, at studiet af disse højeste realiteter skal blive ved med kun at gælde for enkelte særlige væsener, i særdeleshed fordi der ikke findes noget større udløsende moment eller grundlag for skabelsen af den over hele verden så længselsfuldt ventede "varige fred" end netop resultatet af ovennævnte studium eller kendskabet til det kosmiske verdensalts analyse udbredt for masserne."*

Martinus udtaler visse steder, f.eks. i foredrag, at der er forhold i Livets Bog, som først forstås, efterhånden som læseren udvikler sin forståelse (intuition), og at indtil denne forståelse er opnået, vil forholdene være "skjult mellem linjerne." Men det handler jo ikke om, at Martinus systematisk har brugt sproget til at skjule disse forhold for "den umodne" læser, men om at læseren, indtil en vis modenhed er nået, mangler intuitiv oplevelsessevne (og kærlighedsevne) til at "genkende" de kosmiske lovmæssigheder "bagved teksten" og derfor overser de dybere pointer – helt uafhængigt af sproget.

Ud fra denne tolkning er der altså ikke tale om hemmelige budskaber, som læseren teknisk skal dekryptere som en anden Da Vinci-kode. Der er derimod tale om immaterielle eller kosmiske lovmæssigheder, som analyserne rummer, og som læseren gradvis opfatter mere og mere af via sin voksende bevidsthed

Lad os nu betragte to af KCs fremdragne eksempler på Martinus' brug af "mineralier" og "mineraler" (fra ovennævnte artikel i DNV 4, 2014):

1) *"Vi ser, at Væsenerne mere og mere taber Troen paa Guder og Forsyn, bliver Materialister og naar helt ned til en ligefrem Benægtelse af alt Liv uden for deres egen og Dyrenes Væsensart. Planter og **Mineralier**, alle Naturkræfter, hele den umaadelige Skabelse, der foregaar i og omkring dem, frakender de enhver Form for levende Ophav, [...]."* (LB2, stk. 452)

2) *"Livets Oplevelse er saaledes i alle Situationer en Oplevelse af Kontraster. At vi kalder disse Kontraster for Mennesker, Dyr, Planter og Mineraler, Kontinenter, Oceaner, Skove, Sletter, Stjerner, Sol-systemer og Mælkeveje, Mikrokosmos og Makrokosmos, Udviklingstrin, Karakteregenskaber etc. ændrer ikke Princippet."* (LB6, stk. 1942)

At der skulle være tale om en særlig "kosmisk" forståelse i det første citat og en særlig fysisk i det andet, lyder usandsynligt. Skulle det alligevel være tilfældet, hvorfor bruger Martinus så ikke forskellige ord for de øvrige levende væsener, der i begge tilfælde opremses sammen med "mineralier" og "mineraller", her dyr og planter? – Er det kun "mineralier" og "mineraller" der forstås hhv. kosmisk og fysisk?

Bemærk i øvrigt følgende passage fra LB7, stk. 2658, pkt. 36: *"Ingen som helst Privatpersoner, Aktieselskaber eller Koncerner kan eje og monopolisere Jordens Indhold af Olier og Mineralier og øvrige Stoffer."* Dette synes ikke at være en "kosmisk", men derimod en temmelig materiel analyse.

Martinus bruger absolut "mineralier" også i forbindelse med en materiel skildring af en nutidig "jordmenneskelig" situation i LB1, stk. 110: *"Intet Jordmenneske har derfor nogen som helst kosmisk Ret til at tage Betaling for Mineralierne eller Stoffet, idet det i saa Fald ville komme til at modtage Værdier, det ikke har ydet noget for."*

Der kan desuden henvises til stk. 251, hvor Martinus om salighedsvæsenerne skriver: *"Men disse sidste væsener befinder sig så langt ude i den fysiske sansehorisont, at de ikke opleves eller kendes af jordmenneskene som "levende væsener", i særdeleshed fordi salighedsvæsenernes fysiske manifestation for det jordiske syn kun kan ses som "mineralier", "stof" eller "energi" og ikke som udløsninger fra levende væsener, [...]."*

Der er med andre ord ingen konsekvens i brugen af mineralier hhv. mineraller for et kosmisk hhv. et materielt perspektiv.

Kunne forklaringen på den skiftende stavemåde simpelthen være den banale, at Martinus, igennem den årrække han skrev værkerne, var præget af den nye retskrivningsreform, men ikke helt havde fralagt sig vanen med at skrive efter den gamle og derfor indimellem kom til at skifte?

Hvis Martinus i sit manuskript havde indskrevet hemmelige budskaber og koder, som de sagsøgte antyder – i ordvalg, i retskrivning, i paginering og "imellem linjerne" – til hvilken nytte er det så i øvrigt at piratudgive den fejlbehæftede førsteudgave, hvor netop hele linjer og sætningsdele er faldet ud i sætteprocessen?

Afslutningsvis skal nævnes, at MI i forbindelse med retssagen dokumenterede, at Martinus selv har godkendt at ændre den forældede flertalsform "mineralier" til "mineraller" – nemlig to steder i bogen Bisættelse ved genudgivelsen i 1978.²

Vi henviser i øvrigt til Robin W. Petersens meget grundige analyse af problematikken, *"Mineraler til alle sandhedssøgere"* bragt i DNV 2015-2 (se: nyimpuls.dk).

4. Fjernelse af fremmedordforklaring i Livets Bog, bind 1

I de sagsøgte processkrift A, stykke 2.5 fremføres følgende påstand: *"Det er selvklart en umulig opgave at foretage revideringer af hellige tekster, uden at der er risiko for, at indhold af afgørende betydning går tabt. For Værket er dette særligt gældende, hvilket illustreres af Martinus selv. Han anfører i Livets Bog I, s. 345, at: "Foranstaaende Fremmedordforklaring udgør den hovedsagelige materi-*

---

² Jf. "Ekstrakt 2", bilag 72, s.470

elle Fortolkning, saaledes som denne forefindes i ordbøgerne; men man maa her erindre, at i Livets Bog er Ordene ofte anvendt symbolsk". "

Den omtalte fremmedordforklaring fandtes bagest i Livets Bog, bind 1, og det nævnte citat stod efter fremmedordforklaringen. Citatets placering i bogen viser tydeligt, at det ikke har den særlige rolle, der bliver påstået (læseren vil evt. først se det, når denne slår ord op efter bogstavet "V"). Desuden udgik fremmedordforklaringen allerede fra og med førsteudgaven af LB2 (der udkom i subscription i årene 1939-41), og det kan kun være efter Martinus' eget ønske, da han var meget grundig med korrektoren. MI fjernede fremmedordforklaringen i LB1, i 4. udgave 2003, hovedsagelig fordi pågældende "fremmedord" i den forløbne tid siden førsteudgaven fra 1932 nu var blevet almenkendte. Se evt. fremmedordforklaringen på MIs hjemmeside her: martinus.dk/da/historisk/index.php?bog=lb1&side=341

Martinus har i øvrigt mange gange forklaret sig langt mere fyldestgørende omkring ordenes symbolske anvendelse i sine værker end i fremførte citat. Bemærk f.eks. følgende fra artiklen "Den sprogmæssige stil i Livets Bog" fra Artikelsamling 1, stk. 7.17: "*Læserne må nemlig gøre sig begribelig, at jeg har måttet skildre detaljer eller realiteter fra tilværelsesplaner, over for hvilke det gængse sprog endnu er højst ufuldkomment. Dette kan nemlig endnu kun siges at være et fuldkomment udtryksmiddel i tilfælde, hvor der kun er tale om skildringen af materielle problemer og kendsgerninger.*"

[...]

"At udtrykke sig symbolsk vil altså i virkeligheden være det samme som kun at udtrykke sig – indirekte, idet man på denne måde jo først må henvise læseren til de materielle ting, de pågældende ord udtrykker, og dernæst gennem disse lede hans tanker videre til det åndelige problem, som man i virkeligheden ønsker at gøre ham begribelig."

5. Krænkelserne var hverken rimelige eller nødvendige

Af ovenstående må konkluderes, at de sagsøgte ikke har dokumenteret, at deres handlinger har været nødvendige på grund af fejl ved genudgivelserne, endside på grund af "forfalskninger af værket". Deres handlinger kan heller ikke siges at have været hverken naturlige eller rimelige, da de samstemmende har erkendt, at de ikke forsøgte at få en aftale i stand med Martinus Institut forud for kopiering, udgivelse, salg og web-publicering. De spurgte slet ikke.

Rådet for Martinus Institut
August 2016